

Fra: Kari Skredsvig <UXARDS@ous-hf.no>
Sendt: 5. november 2018 12:33
Til: Post Barneombudet
Kopi: Terje Rootwelt
Emne: Vedr. etterlysning av tilbakemelding om forholdene for barn ved Oslo universitetssykehus HF
Vedlegg: Brev 051118.docx; Ungdom og unge voksne pasienter 12-26 år – mottagelse, oppfølging og overføring.pdf
Kategorier: Grønn kategori

Barneombudet
Karl Johansgt. 7
0154 Oslo

Det vises til tidligere korrespondanse i denne saken. Vedlagt ligger godkjent retningslinje for god planlegging og ivaretagelse av barn/unge ved overgang fra barne- og ungdomsavdelinger til voksenavdelinger.

Vennlig hilsen
Kari Skredsvig

Avdelingsleder
Stab fag, pasientsikkerhet og samhandling
Oslo universitetssykehus HF
Tlf.22118122/97156835

Ikke sensitiv

Barneombudet
Postboks 8889
Youngstorget
0028 Oslo

Stab fag, pasientsikkerhet og samhandling
Avdeling for samhandling

Vår ref.:
18/01751-1
Oppgis ved all henvendelse

Deres ref.:

Saksbeh.:
K.Skredsvig

Dato:
5.11.2018

Vedr. etterlysning av tilbakemelding om forholdene for barn ved Oslo Universitetssykehus HF

Det vises til vårt brev av 6/2-2018.

Overordnet strategi for ivaretagelsen av barn i Oslo universitetssykehus HF vil være ferdigstilt primo 2019.

Retningslinjen som skal sikre god planlegging og overgang fra barne- og ungdomsavdeling til voksenavdeling er nå godkjent etter formell høringsrunde. Denne ligger vedlagt til informasjon.

Vennlig hilsen

Kari Skredsvig
Avdelingsleder
Stab fag, pasientsikkerhet og samhandling
Oslo universitetssykehus HF

1. Hensikt og omfang

Retningslinjen gjelder alle ungdom og unge voksne pasienter i alderen 12 – 26 år. Det overordnede målet er å bidra til at pasienten mestrer sine utfordringer og opplever god livskvalitet til tross for sin sykdom/skade. Retningslinjen skal sikre god kvalitet på ivaretagelse av pasienten ved mottagelse, oppfølging og overføring mellom de ulike klinikkene, mellom barne- og voksenavdelinger og mellom ulike tjenestenivåer.

Retningslinjen gjelder alt personell i sykehuset og skal legge grunnlaget for et likeverdig tilbud på tvers av klinikkene i henhold til [pasient- og brukerrettighetsloven](#) og [spesialisthelsetjenesteloven](#), føringer og overordnede mål i [regjeringens strategi for ungdomshelse 2016–2021](#) og oppdrag gitt OUS i [Oppdragsdokument 2018](#) (s.15)

2. Ansvar

- Råd for ungdomshelse skal i henhold til sitt mandat (2) jobbe strategisk for å utarbeide, oppdatere og implementere retningslinjen. Koordinatorere i Råd for ungdomshelse skal følge opp og være tilgjengelig for oppnevnte ungdomsansvarlige i sin klinikk.
- Klinikkleder, avdelingsledere og seksjonsleder har ansvar for å forankre arbeidet med ungdom og unge voksne i sin klinikk/avdeling ved å sørge for at retningslinjen er implementert.
- Enhetsleder er ansvarlig for oppnevning av ungdomsansvarlig i sin enhet og skal sammen med denne sørge for at retningslinjen brukes på en hensiktsmessig og tilpasset måte (3).
- Den enkelte ansatte er kjent med og bruker retningslinjen og ivaretar nødvendig informasjon til og oppfølging av pasienten og pårørende.

3. Fremgangsmåte

Ungdom og unge voksnes rettigheter

Ungdom og unge voksne har rettigheter som det er viktig å være oppmerksom på. Oversikt over disse finnes på [Helsenorge.no – Helserettigheter for barn og unge](#). Her er noen av de rettighetene helsepersonell bør ha kunnskap om og så langt som mulig sikre at pasienten er kjent med og forstår betydningen av:

- Retten til å få informasjon i en form som pasienten forstår
- Retten til å si sin mening og bli hørt
- Retten til informert samtykke
- Retten til medvirkning i eget helsetilbud
- Retten til journalinnsyn (Min journal)
- Foreldres rett til informasjon
- Taushetsplikt og opplysningsplikt
- Helserettslig alder

Det gode pasientmøtet

Gode pasientmøter handler om at helsepersonell evner å skape tillit, snakker med og ikke til, tar individuelle hensyn og lytter til spørsmålene pasienten eller omsorgsperson har. Kommunikasjon med unge pasienter er gjort godt rede for i retningslinjen [Kommunikasjon med unge pasienter - ungdomsanamnese](#).

- Obligatorisk: E-læringsprogrammet «Treff meg» er for fagpersoner som møter ungdom og unge voksne som har langvarige helseutfordringer, samt deres pårørende. Filmene skal bidra til refleksjon over egen praksis og synliggjøre mulige samarbeidsløsninger i møter med unge
- Helsepersonell skal ha eller erverve seg kunnskap om sykdommen/skaden, ungdoms normalutvikling og de utfordringene ungdom og unge voksne møter når de opplever å sykdom /skade.
- HEADS anbefales brukt som verktøy for inkomstsamtale og ligger som frase i DIPS. Henvend deg til [Råd for ungdomshelse](#) for «oppskrift» i lommeformat.
- Det anbefales å tilby unge pasienter selvstendige samtaler med helsepersonell. Til å begynne med kan det tilbys kortere samtaler alene med unge omkring 12-års alderen og gradvis forlenge den individuelle samtalen.

Foreldrene er som oftest den unges viktigste ressurspersoner og bør fortsatt aktivt involveres sammen med den unge. Det er ungdommens behov som skal være i sentrum. Les mer om selvstendige samtaler med helsepersonell i retningslinjen [Kommunikasjon med unge pasienter - ungdomsanamnese](#)

- Pasienten må få nødvendig kunnskap om egen helse og innsikt i de ulike behandlingsoveralternativene, for å kunne medvirke til å velge mellom tilgjengelige behandlingsoveralternativer. Dette inkluderer også retten til å avstå fra å ta slike valg. Det er viktig å legge til rette for en refleksjon om pasientens egne verdier og preferanser. Les mer om dette på [helsenorge.no - samvalg](#)
- For noen pasienter vil det være naturlig at foreldre har en aktiv rolle med tanke på praktiske sider ved sykdommen/hverdagen, også etter fylte 18 år. Det er viktig å avklare dette, og finne en god balanse mellom selvstendighet og hjelpebehov.
- Avklar om noen i familien har begrensede norskkunnskaper. Da må samtaler tilrettelegges via tolk. Se [Tolk og tolketjenester i møte med minoritetsspråklige pasienter og pårørende](#)
- Tilstrebe at hver avdeling har pasientrom/oppholdsrom som er tilpasset ungdom og unge voksne (for eksempel enerom/dele med en på samme alder, internett, tv)

10 RÅD TIL HELSEPERSONELL FRA UNGDOM

1. Vær blide, hyggelige og imøtekommende
2. Snakk forståelig, men ikke som vi er barn. Men husk også på at det er forskjell på en 13-åring og en 17-åring
3. Gi informasjon om sykdommen og behandlingen til oss, ikke bare til foreldre.
4. Vær forberedt og les journalen, ikke la oss gjenfortelle sykdomshistorien gang på gang.
5. Ikke bare snakk om sykdom, men også om andre ting. Spør oss om hvordan vi har det.
6. Ikke la oss vente for lenge på timen, vår tid er også viktig.
7. Ved respekt kommer tillit.
8. Ta hensyn til at vi ikke alltid er vant til å være hos legen. Vær tålmodig og tydelig med informasjon.
9. Fysisk og psykisk tilstedeværelse er to forskjellige ting.
10. Ta oss på alvor og la oss snakke ferdig. Tror på det vi sier. Ingen spørsmål er dumme.

Barneombudet

Overganger (Transisjon)

Pasienten skal gradvis få et økende ansvar for egen helse. Dette omfatter kunnskap, ferdigheter, holdninger og handlinger. Når en pasient må overføres mellom klinikker, mellom avdelinger eller mellom barne- og voksenavdelinger, har behandler som avslutter pasientkontakten og behandler som skal følge opp pasienten videre et felles ansvar for å planlegge overføringen. Likeledes skal overgangen fra spesialisthelsetjenesten til primærhelsetjenesten, hjemmet eller annen behandling være forutsigbar og koordinert.

Målet er en koordinert og forutsigbar overføring som skal sikre en trygg og sammenhengende ivaretagelse av pasienten og pasientens familie.

I møtene med pasienten og familien skal de møtes med "*Hva er viktig for deg?*"

Forberedelsesfase 12-16 år

- Start forberedelse av overgangen med pasienten og omsorgsperson
- Informasjon skal være tilpasset pasientens og omsorgspersonens individuelle forutsetninger som alder, modenhet, erfaring og kultur- og språkbakgrunn. Informasjon skal gis på en hensynsfull måte. Det må så langt som mulig sikres at mottagerne har forstått innholdet og betydningen av informasjonen ([pasient og brukerrettighetsloven med kommentar s 76](#))
- Gi pasienten og omsorgsperson skriftlig informasjon og informer om aktuelle læringstilbud, brukerorganisasjoner og nettsider som feks [sykehusets nettsider til barn og unge](#), [ung.no](#), [ungdomsmedisin.no](#), [helsenorge.no](#)

Overføringsfase 16-18 år

- Helsepersonell på barne- og ungdomsavdelingene forbereder overgangen med pasienten og omsorgspersonen i god tid
- Henvis til sosionom der hvor pasienten er innlagt, for samtale om blant annet rettigheter, utdanning og arbeidsliv. [Sosionomtjenestens arbeid med barnefamilier](#)
- Barne- og ungdomsavdelingen henviser pasienten til voksenavdelingen med kopi til fastlegen og planlegger et overføringsmøte i samarbeid med mottagende avdeling
- Etabler en kontaktperson i voksenavdelingen som har ansvaret for mottaglesen av pasienten og å tilby omvisning

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

før overføringen finner sted

- Overførende avdeling har ansvar for å vurdere hensynet til spesielle forhold som f.eks. språk, kognitive vansker e.l. og informere voksenavdelingen om dette

Etableringsfase 18 – 26 år

- Den unge voksne skal bli kjent og trygg i ny avdeling og motta tilpasset helsehjelp ut ifra alder og modenhet i overgang til voksenliv. De har behov for informasjon om endrede rettigheter og om avdelingen de har kommet til; hvem har ansvaret for meg nå, hvem kan jeg spørre om hva, hvor skal jeg henvende meg, hva kan jeg forvente og hva er forventet av meg?
- Sett av nok tid til en mottakelsessamtale. Gi pasienten et godt førstemøte med avdelingen. Gi både skriftlig og muntlig informasjon
- Ungdom er fortsatt i utvikling og har andre behov enn de erfarne og eldre pasientene i avdelingen
- Husk å ta hensyn til at ungdom kan styres av ønsket om å være som ungdom flest og at dette kan være vanskelig forenelig med behandlingskrav
- Ha fokus på at pasienten selv har ansvar for ivaretagelse av egen helse og behandling

Overganger (transisjoner) til primærhelsetjenesten

Sykehuset har også et ansvar for å forberede pasienten og omsorgsperson på utskrivelsen/overføring. Dette innebærer blant annet å etterspørre og lytte til hva pasienten ønsker og har behov for, gi tilstrekkelig informasjon og sikre at denne er forstått, gi rom for spørsmål, bidra til å etablere kontakt med mottagende instans og ved ønske eller behov invitere til overførings-/nettverksmøte.

Overgangen fra spesialisthelsetjenesten til primærhelsetjenesten, hjemmet eller annen behandling skal være koordinert og forutsigbar. Samhandlingen mellom Oslo kommune og Oslo universitetssykehus HF er beskrevet i [Underavtale - barn med behov for koordinerte tjenester ved utskrivelse – unntatt psykisk helsevern](#). For pasienter over 18 år gjelder Tjenesteavtale 1 – koordinerte tjenester (vedlegg)

Rutiner for utskrivelse til annet sted i landet er beskrevet i [Overføring av pasienter mellom helseforetak i Helse Sør-Øst](#)

Dokumentasjon

- Det skal fremkomme i innkomstnotatet i DIPS at pasienten er tatt i mot med ungdomsanamnese (HEADS) - Frasen SPL_UNG + F8 legges til i kartleggingsnotatet
- Kartlagte opplysninger, tiltak og videre oppfølging skal inkluderes i epikrise og pleie- og omsorgsmeldinger
- Ved bekymringsmelding til barneverntjenesten - se egen prosedyre; [Barnevern, barnevernet - bekymring, mistanke og melding](#)
- Det skal fremkomme i innkomstnotatet i DIPS om pasienten har mindreårige barn eller søsken, hvordan de er ivarettatt og hvilke tiltak som er planlagt/gjennomført - se egen prosedyre; [Barn som pårørende](#)

4. Definisjoner

Transisjon: En prosess hvor ungdommer med langvarige helseutfordringer mottar individuelt tilpasset informasjon og gis gradvis økt ansvar for egen helse. Transisjon innebærer både en forberedelsesfase og den praktiske overflyttingen fra en avdeling til en annen.

- Fra barn til ungdom
- Fra ungdom til voksen
- Fra barne- og ungdomsavdeling til voksenavdeling
- Fra spesialisthelsetjeneste til primærhelsetjeneste

5. Avvik eller dissens

Manglete oppfølging meldes som avvik, slik at forbedringstiltak gjennomføres.

6. Referanser

Ehåndboksdokumenter

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Retningslinje Ungdom og unge voksne pasienter 12-26 år – mottagelse, oppfølging og overføring	Utskriftsdato: 31.10.2018		
Dokumentansvarlig: Stine Arntzen Selfors	Godkjent av: Sølvi Andersen	Dokument-Id: 128425 - Versjon: 0	Side 3 av 4

- [Prosedyre «Psykososial støtte og oppfølging til ungdom og unge voksne med kreft»](#)
- [Prosedyre «Ungdom i sykehus og overflytting til voksenavdeling»](#)
- [Overganger - sikre overganger fra BUPA til øvrige avdelinger i klinikken](#)
- [Sosionomtjenestens arbeid med barnefamilier](#)
- [Mandat for Råd for ungdomshelse](#)

Lowerk

- www.lovdato.no
- [Lov om pasient- og brukerrettigheter](#)
- [Helse- og omsorgstjenesteloven](#)
- [Spesialisthelsetjenesteloven](#)
- [Lov om helsepersonell](#)
- [Psykisk helsevernloven](#)
- [Forskrift om barns opphold i helseinstitusjon](#)
- [Forskrift om kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.](#)
- [Nasjonal retningslinje for kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten](#)
- [Forskrift om prioritering av helsetjenester](#)
- [Rundskriv 15-5/2010 Barn som pårørende](#)

Rapporter

- [Helsedirektoratet \(2009\) Handlingsplan for habilitering av barn og unge. IS-1692](#)
- [Helsedirektoratet \(2012\) Helsetilbud til ungdom og unge voksne. IS-2044](#)
- [Paidos, Tidsskrift for norsk barnelegeforening, 2012;30\(4\): s 182 – 184, Barnelegeforeningens kartlegging av ungdomsvennlig helsetjeneste på barneavdelingene.](#)

Nettsteder

- www.mestring.no (IP og SMIL)
- www.ungeshelse.no
- www.ungefunksjonshemmede.no
- www.familienettet.no
- www.barneombudet.no
- www.barnsbeste.no
- www.ung.no
- www.helsenorge.no
- www.fastlegen.no

Vedlegg

- [4. Metoderapport](#)
- [1. #ungdomshelse - regjeringens strategi for ungdomshelse 2016–2021](#)
- [2. Mandat - Råd for ungdomshelse](#)
- [3. Funksjonsbeskrivelse for ungdomsansvarlig ved OUS](#)

Vær oppmerksom på at dokumentet kan være endret etter utskrift.

Retningslinje Ungdom og unge voksne pasienter 12-26 år – mottagelse, oppfølging og overføring	Utskriftsdato: 31.10.2018
Dokumentansvarlig: Stine Arntzen Selfors	Godkjent av: Sølvi Andersen
Dokument-Id: 128425 - Versjon: 0	Side 4 av 4